

Fredagen den 23 maj 1958

"TORPARKALAS" I HÖGSJÖSKOGEN

Fiolspel vid fotogenlampljus, bleka skuggor på kungligt lik

14-linjerslampglasat spred ett svagt sken med bleka skuggor över Karl XII:s likfärd och kungafamiljen, konstnärligt utförd i flerfärgstryck, och på spisen under kåpan puttrade en kaffepanna, bucklig och mörk av ålder och flitig användning. Inne i stugan var det illuminerat värre; två svagt doftande lampor gav den rätta stämningen över ålderdomliga inventarier och breda takbräder med hemsmidda spikar. Men på bordet stod en konditoribakad tårta och vetebröd både modell saffran och »vanligt». IOGT-logen Vinterny i Nästorp stod för förningen, »torparen» Evald Larsson för musiken och det kulturhistoriska. För det var i hans förhyrda 1700-talsstuga Trögbol djupt inne i Högsjöskogarna vi höll till härom kvällen.

Nu är det rätt länge sen Trög-
bols-Ingrid, som bodde i den riv-
na stugan, gjorde sina bäraffärer
här, och någon riktig torpare har
let inte bott vid Trögbol sedan
1939. Karl Gustafsson hette han.
Fidigt på morgnarna fick dags-
verkskarlarna ge sig av till herr-
gården, och som minne av den
tiden hänger en dagsverksväska
på sin spik intill dörren. Nog kan
det synas ha varit ett torftigt liv,
det som levdes på skogstörpen i
raktan, och inte gav det väl hel-

ler några rikedomar. Men det
sågs ändå att det fanns de som
genom att tillvarata alla de extra-
förtjänster, som bärskogen och
annat gav, rent av kunde samla
ihop en sparad slant. Naturligt-
vis fick då alla familjemedlem-
mar hjälpa till. Och känslan av
isolering får man väl anta också
var borta, eftersom det då var
rätt gott om bebodda torp vid
skogsvägen mellan Heby och
Högsjö station. Vid Trögbol —
tidigare skogvaktareboställe —

fanns det t. ex. två stugor med
mycket hus till. Nu återstår bara
den stuga Evald Larsson hyr
plus en ladugård i prima skick.
Men den lär vara såld för rivning,
den också. Annars gick den stora
»stugdöden» fram över bygden i
krigstiden, då det var ont om
bränsle. 12 tunnland åker har det
varit till Trögbol förr i tiden, sä-
kerligen uppodlat under stor
möda och med optimism om
framtida skördar.

Röda tapetrosor i farstun

Nu har Evald snyggat upp stu-
gan vid Trögbol så att en gam-
mal dagsverkstorpore skulle väl
rakt känna sig bortkommen. I
farstun möts besökaren av väg-
gens 20-talstapeter som lyser så
grant med de näpnaste röda ro-
sor, att man väl inte har bättre
ens på herrgården. Kökets pär-
lspont är struken med oljefärg
och blänker i lampskenet. En
massa gamla föremål har Evald
Larsson samlat ihop, både neri

stugan och på kammaren ovan-
på. Där uppe har han också en
provkarta på gamla vackra tape-
ter på väggarna hopsamlade un-
der rekognosceringsturer i byg-
den. Även i övrigt har den nye
»torparen» lagt ner mycket ar-
bete på att förbättra och bevara
den gamla idyllen i skogen till
glädje för sig själv och besökare.
Hyresgästen bor ju inte där per-
manent, men i synnerhet som-
martiden blir det täta turer med
cykeln och fiolen till Trögbol.

Låtar med hedendom i

Den här kvällen som Vinterny-
festen hölls var det vär i luften
med svalskrin och myggsurr.
Värden på stället hälsade den
lilla skaran med en välkomst-
marsch på fiolen inne i köket och
sedan blev det förstas flitig an-
vändning för stråken under kväl-
lens lopp. Det var både muntra
melodier och låtar med mycket
hedendom i. Evald Larsson är ju
utan tvekan den sista äkta natur-
spelmannen i våra trakter, och
var finns väl den miljö där han
kommer så väl till sin rätt som i
ett gammalt torparkök vid ske-
net av en svag lamplåga.

»Spöke» kan beställas

Mellan låtarna blev det litet
improviserad underhållning av
mera »muntligt» slag. Alltemel-
lanät gled samtalet in på spöke-
rier, helt naturligt i den miljön,
och Evald Larsson försäkrade,
att den sortens fenomen kunde
han ge prov på. Det var fler än
en som hört hasande ljud upp-
ifrån vinden när det varit till-
räckligt tyst i stugan och mörk-
ret tätnat utanför de blyinfattade
rutorna. D. v. s. om någon på
förhand vidtalats att släpa möb-
ler över kammargolvet där uppe!
Men det är inte långt till Troll-
dalsbacken från Trögbol, och där
spökar det än i dag. Jojomen-
san, gå fram där en lämplig kväll
och titta er bakåt så får ni se
sånt som man inte glömmer i
första taget...

Som för att understryka de or-
den fanns en vers att läsa och be-
grunda på köksvägen:

Kolaren i tysta kvällen
täljer kvad om troll och rå,
medan eko ifrån hällen
klagar kring de öde ställen,
där de mörka furor stå.

Inne i »stugan» har Evald Larsson strängt sin fiol för den här andäktigt lyssnande kvartetten: från vänster Doris Blom, Britta Karlsson, Elsie Larsson och Signe Sköld.